

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2011)

2ο Πανελλήνιο Συνέδριο: «Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία»

Το Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο και η διδασκαλία του με τη χρήση του Διαδικτύου και των ΤΠΕ

Μ. Σταθέα

Βιβλιογραφική αναφορά:

Σταθέα Μ. (2023). Το Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο και η διδασκαλία του με τη χρήση του Διαδικτύου και των ΤΠΕ. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 1, 1209–1213. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/4915>

Το Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο και η διδασκαλία του με τη χρήση του Διαδικτύου και των ΤΠΕ

Μ. Σταθέα

Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, mariaps56@sch.gr

Περίληψη

Η παρούσα εισήγηση αφορά διδακτική πρόταση σχετική με την ενότητα που αφορά το Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο από την Εισαγωγή του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών Γενικής Παιδείας της Β΄ τάξης του Γενικού Λυκείου. Μέσα από αυτή γίνεται προσπάθεια να προσεγγίσουν οι μαθητές με την αξιοποίηση του διαδικτύου και των πολυμέσων τον χώρο και την ατμόσφαιρα, στην οποία «εδιδάσκετο» η αρχαία ελληνική δραματική ποίηση (τραγωδία, κωμωδία, σατυρικό δράμα). Έτσι στη συνέχεια θα καταστεί δυνατό να παρακολουθήσουν με περισσότερο ενδιαφέρον το πρωτότυπο κείμενο της τραγωδίας «Αντιγόνη» του Σοφοκλή και την ανάλυση των υψηλών νοημάτων, που αυτό εμπεριέχει.

Λέξεις κλειδιά: αρχαίο θέατρο, διαδίκτυο, νέες τεχνολογίες.

Εισαγωγή

Η διδασκαλία του αρχαίου ελληνικού ποιητικού κειμένου στους μαθητές της Β΄ τάξης Λυκείου αποτελεί ένα ομολογουμένως δύσκολο προσπελάσιμο έργο για τον κάθε διδάσκοντα, αφού ταυτόχρονα με τη μετάδοση των υψηλών νοημάτων τού έργου πρέπει να ασχοληθεί και με το αρκετά δύσκολο λεξιλόγιο και με την ανάλυση της συντακτικής δομής του ποιητικού κειμένου. Έτσι, υπάρχει ο κίνδυνος να καταστεί το μάθημα απωθητικό για κάποιους μαθητές και να αρνούνται ή να αδυνατούν να το παρακολουθήσουν. Βεβαίως, τα σχετικά με τη δημιουργία της τραγωδίας και του θεάτρου, που περιέχονται στο σχολικό εγχειρίδιο, βοηθούν τον διδάσκοντα να εισαγάγει τους μαθητές στο «κλίμα» της αρχαίας τραγωδίας, όμως τώρα αυτό μπορεί να επεκταθεί με τη δυνατότητα χρήσης του Διαδικτύου και των ΤΠΕ, ενασχόληση που γενικά είναι ιδιαίτερα ελκυστική και οικεία στους εφήβους.

1. Επισκόπηση – Σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα

Γνωστικό αντικείμενο: Αρχαία Ελληνικά Γενικής Παιδείας – Εισαγωγικά από την Αντιγόνη του Σοφοκλή με προεκτάσεις στην Ιστορία και στη Γλώσσα

Βασική ιδέα: πρόταση διδασκαλίας αναφορικά με την ενότητα του σχολικού εγχειριδίου για το Αρχαίο Θέατρο και τα μέρη του με αξιοποίηση του εκπαιδευτικού λογισμικού 'Δημόσιος Βίος', του επεξεργαστή κειμένου, του λογισμικού παρουσίασης και του διαδικτύου. Επίσης μπορεί να γίνουν αναφορές στις ιστορικές συνθήκες και στην αρχαία ελληνική και νεοελληνική γλώσσα, σύγκριση αρχαίου και σύγχρονου θεάτρου και νύξεις για την πολιτιστική συνέχεια (Ληναίος, 1981).

Στοιχεία: Τάξη: Β΄ Λυκείου, Ενδεικτικός χρόνος: 2 διδακτικές ώρες, Εργαλεία/ διδακτικό υλικό: ικανός αριθμός Η/Υ, Internet Explorer, Ms Word, Power Point, Φύλλα εργασίας.

2. Προαπαιτούμενα

- Συνεργασία με τον καθηγητή της Πληροφορικής
- Εμπειρία των μαθητών σε ομαδοσυνεργατικές διαδικασίες.
- Εξασφάλιση πρόσβασης στο διαδίκτυο.
- Εγκατάσταση του εκπαιδευτικού λογισμικού ‘Δημόσιος Βίος’ στους υπολογιστές.
- Οι μαθητές πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση Η/Υ.

3. Στόχοι

Μαθησιακοί:

- Να αναπτύξουν οι μαθητές την ικανότητα να ανατρέχουν στο μακρινό παρελθόν αξιολογώντας τις πληροφορίες γι’ αυτό.
- Να τοποθετήσουν στον ιστορικό χρόνο την εμφάνιση του Θεάτρου.
- Να κατανοήσουν το ρόλο της μορφολογίας του εδάφους στο κτίσιμο του θεάτρου.
- Να γνωρίσουν τη δομή του αρχαίου θεάτρου και να συνειδητοποιήσουν τη σχέση του με τους αρχαίους ιερούς χώρους (Blume, 1989, Baldry, 1992).
- Να συνειδητοποιήσουν τη συνέχεια και τη σχέση του αρχαίου θεάτρου και της σχετικής με αυτό ονοματολογίας με το σύγχρονο θέατρο (Λυγίζος, 1975).

Διδακτικοί – Παιδαγωγικοί:

- Να αποκτήσουν οι μαθητές κεντρικό ενεργητικό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία.
- Να αναπτυχθεί πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας μέσω της διερευνητικής εργασίας και να δοθεί ευκαιρία στους μαθητές για ανταλλαγή απόψεων.
- Να εφαρμόσουν οι μαθητές τη διερευνητική – ανακαλυπτική μάθηση αξιοποιώντας την προσωπική τους εμπειρία, τις γνώσεις και τα βιώματα.
- Να αντιληφθούν τον ρόλο του διδάσκοντος ως κατ’ εξοχήν συντονιστικό στη μαθησιακή διαδικασία, με βάση τις σύγχρονες θεωρίες μάθησης (EAITY, 2007).

Τεχνολογικοί:

- Να προσεγγίσουν και να εξοικειωθούν οι μαθητές με τη διαδικασία χρήσης του προτεινόμενου εκπαιδευτικού λογισμικού, με τις πολυμεσικές εφαρμογές και με την επεξεργασία κειμένου και να ασκηθούν στη χρήση του λογισμικού παρουσίασης.
- Να εξοικειωθούν οι μαθητές με τεχνικές αναζήτησης στο διαδίκτυο και να μάθουν να διαχειρίζονται, να αξιολογούν και να επιλέγουν την πληροφορία.
- Να αποκτήσουν την ικανότητα για δημιουργία πολυτροπικού κειμένου συγκεντρώνοντας σε αυτό τις πληροφορίες και τις απόψεις τους.

4. Φάσεις εργασίας

1η Φάση

- Αφού έχει προηγηθεί η παρουσίαση της διδακτικής ενότητας στη σχολική τάξη και οι μαθητές έχουν κρατήσει σημειώσεις, στη συνέχεια ενημερώνονται από τον διδάσκοντα για την υπόλοιπη διεξαγωγή του μαθήματος στο εργαστήριο των Η/Υ.
- Χωρίζονται σε ομάδες και επιλέγεται ο συντονιστής της κάθε ομάδας.
- Μοιράζονται στους μαθητές τα φύλλα εργασίας καθώς και οι πληροφορίες για τη χρήση του εκπαιδευτικού λογισμικού, στο οποίο θα κάνουν την αναζήτησή τους.
- Δίνονται στους μαθητές επιλεγμένοι δικτυακοί τόποι για πλοήγηση.
- Οι μαθητές αρχίζουν την αναζήτηση, συλλογή και καταγραφή πληροφοριών.

2η Φάση

- Οι μαθητές συγκεντρώνουν, αξιολογούν και επεξεργάζονται το υλικό τους.
- Συνθέτουν σε ηλεκτρονική μορφή τις απαντήσεις τους δημιουργώντας πολυτροπικά κείμενα στον επεξεργαστή κειμένου ή σε λογισμικό παρουσίασης.
- Ο διδάσκων παρεμβαίνει συμβουλευτικά ή διευκρινιστικά, όταν του το ζητήσουν.

3η Φάση

- Οι εκπρόσωποι των μαθητικών ομάδων παρουσιάζουν τις εργασίες με λογισμικό παρουσιάσεων ή και με χρήση βιντεοπροβολέα.

5. Κριτική προσέγγιση

Το συγκεκριμένο σενάριο μπορεί να επεκταθεί λαμβάνοντας τη μορφή *project* με πολύμηνη διάρκεια, αν δοθεί έμφαση σε πολλαπλές πτυχές του θέματος, όπως:

- αρχαίο θέατρο, είδη δράματος και σημαντικοί δημιουργοί δραματικών έργων
- αρχαίο θέατρο και σημαντικοί χαρακτήρες, που αναδεικνύονται μέσα από αυτό
- ιδέες, που αναδεικνύονται μέσα από το αρχαίο ελληνικό δράμα (π.χ. ειρήνη, κ.ά.)
- αρχαίο θέατρο και γυναικείες / ανδρικές μορφές της τραγωδίας ή της κωμωδίας
- νεότερα λογοτεχνικά έργα εμπνευσμένα από το αρχαίο ελληνικό δράμα
- η πολιτικοκοινωνική κατάσταση κατά την εποχή δημιουργίας και διδασκαλίας συγκεκριμένων έργων του αρχαίου δράματος (Παναγιωτοπούλης, 1985)
- σύγκριση αρχαίου και σύγχρονου θεάτρου (Μαρκαντωνάτος – Τσαγγάλης, 2008).

6. Κριτήρια αξιολόγησης

Ως κριτήρια αξιολόγησης κρίνονται: η εύστοχη παραγωγή λόγου, η ευκρίνεια στις απαντήσεις των μαθητών, η οργάνωση των επιχειρημάτων τους, η ευστοχία και η πληρότητα των συμπερασμάτων τους, η πρωτοτυπία του τρόπου παρουσίασης, η ικανότητα αποδοχής των ρόλων των μελών της ομάδας και η επίτευξη συνεργασίας. Η αξιολόγηση γίνεται σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.

7. Επίλογος

Μετά από αυτού του είδους το εισαγωγικό μάθημα, η τάξη πρωτίστως είναι καλύτερα προετοιμασμένη για τη διδασκαλία της τραγωδίας και την πρόσληψη του αρχαίου δράματος. Στη συνέχεια επιτυγχάνεται καλύτερη κατανόηση της δράσης των προσώπων του δραματικού κειμένου. Τέλος, με την ολοκλήρωση της διδασκαλίας του έργου, μπορεί η μαθητική ομάδα να παρακινηθεί ευκολότερα σε δημιουργικές δραστηριότητες, όπως καλλιτεχνική δημιουργία με δημιουργική γραφή ή φιλοτέχνηση πινάκων, αλλά και επιθυμία για παρακολούθηση παραστάσεων αρχαίου δράματος μέσα στον φυσικό χώρο του αρχαίου θεάτρου.

8. Επιλεγμένοι Δικτυακοί Τόποι

Ανάμεσα στους προτεινόμενους δικτυακούς τόπους για πλοήγηση των μαθητών συγκαταλέγουμε ενδεικτικά τους παρακάτω: www.culture.gr (Μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς-Επίδαυρος), http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=14301, www.ime.gr, www.wikipedia.gr, <http://users.sch.gr/tgiakoum/eyliko/theatre-img/th-map.html>, www.Easypedia.gr, www.google.gr (Αρχαία Ελληνικά Θέατρα), <http://www.nottingham.ac.uk/classics/cadre/> (Κέντρο για το αρχαίο δράμα και την πρόσληψή του), <http://www.perseus.tufts.edu> (εικονογραφικό υλικό).

Βιβλιογραφία

- Baldry, H. C. (1992). *Το τραγικό θέατρο στην αρχαία Ελλάδα* (Γ. Χριστοδούλου & Λ. Χατζηκόστα, Μτφρ.). Αθήνα: Καρδαμίτσα.
- Blume, H.-D. (1989). *Εισαγωγή στο αρχαίο θέατρο* (Μ. Ιατρού, Μτφρ.). Αθήνα: MIET.
- Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών (EAITY) – Τομέας Επιμόρφωσης και Κατάρτισης, (2007). *Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης (τεύχ. 1): Γενικό μέρος*. Πάτρα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.
- Θρύλος, Α. (1961). *Μορφές και θέματα του θεάτρου*. Αθήνα: Δίφρος.
- Ληναίος, Σ. (1981). *Το αυριανό θέατρο*. Αθήνα: Φιλιππότης.
- Λυγίζος, Δ. (1975). *Τομή στο σύγχρονο θέατρο*. Αθήνα: Δωδώνη.
- Μαρκαντωνάτος, Α. & Τσαγγάλης, Χ. (2008). *Αρχαία Ελληνική Τραγωδία: Θεωρία και Πράξη*. Αθήνα: Gutenberg.
- Παναγιωτούνης, Π. (1985). *Επίτομη ιστορία παγκόσμιου θεάτρου*. Αθήνα: Σχολή Σταυράκου.

Παράρτημα

Φύλλα εργασίας

Φύλλο Εργασίας 1ο

- Από τους δικτυακούς τόπους που σας δίνονται πλοηγηθείτε στα σημαντικότερα αρχαία ελληνικά θέατρα. Καταγράψτε τις ονομασίες τους και την περιοχή στην οποία βρίσκονται και κάντε παρατηρήσεις για τα κριτήρια επιλογής αυτών των τόπων.
- Μέσα από την αναζήτησή σας από το διαδίκτυο και το εκπαιδευτικό λογισμικό ‘Δημόσιος Βίος’ βρείτε τα μέρη του αρχαίου θεάτρου, τις μάσκες και τα κοστούμια των υποκριτών και προσθέστε φωτογραφικό υλικό για τα αρχαία ελληνικά θέατρα.

Φύλλο Εργασίας 2ο

- Γνωρίζοντας ότι ένα από τα σημαντικότερα αρχαία ελληνικά θέατρα είναι το θέατρο της Επιδαύρου, πλοηγηθείτε στους δικτυακούς τόπους που σας δίνονται και στο εκπαιδευτικό λογισμικό ‘Δημόσιος Βίος’ και βρείτε πότε κτίστηκε, τι σκοπό εξυπηρετούσε και πού εντοπίζεται η αξία του. Στη συνέχεια κάνετε σύγκριση με το σημερινό θέατρο, όπως από την εμπειρία σας το γνωρίζετε.
- Αφού λάβετε υπόψη και τα υπόλοιπα μνημεία, που μαζί με το θέατρο βρίσκονται στον αρχαιολογικό χώρο της Επιδαύρου, γράψτε μια παράγραφο, όπου να αναφέρετε ποιες λειτουργίες και ανάγκες της αρχαίας ελληνικής κοινωνίας εξυπηρετούνταν εκεί.

Φύλλο Εργασίας 3ο

- Μελετήστε το εκπαιδευτικό λογισμικό ‘Δημόσιος Βίος’ καθώς και το σχολικό εγχειρίδιο κι αφού καταγράψετε τους λεξιλογικούς όρους τους αναφερόμενους στο θέατρο, συνοψίστε σε μια παράγραφο: α) ποιες από τις ονομασίες διατηρούνται μέχρι σήμερα αναλλοίωτες, β) ποιες υπάρχουν με αλλαγμένη σημασία ή ονομασία και γ) ποιες δεν αναφέρονται σήμερα καθόλου (Θρύλος, 1961).
- Συγκεντρώστε τα συμπεράσματα όλων των ομάδων κι αφού συντάξετε μια συνοπτική εργασία με τίτλο «Από το αρχαίο ελληνικό θέατρο στο σύγχρονο», ανακοινώστε την στη σχολική εφημερίδα ή στον τοπικό τύπο.